

6. Rat, Remigio (1997). Borders and Regions in a Changing Europe - a Theoretical Framework. *Regional Contact*, pp. 32-40.
7. Kyfyak, V.F. (1995). Development of international tourism as a factor in the formation of Economy of Ukraine. *Ekonomika Ukrainy [Economics of Ukraine]*, no. 7 (in Ukr.).
8. Kyfyak, V.F. (2008). Functioning Euroregion "Upper Prut" and its role in the integration processes of Ukraine. *Ekonomika Ukrainy [Economics of Ukraine]*, no. 6 (in Ukr.).
9. *Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of Romania on local border traffic*, Approved by the CM Decree No. 164 of 31.03.2015. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua> (in Ukr.).
10. Ed. T.G. Sarachynskoyi (2017). *Tourism and Recreation in Chernivtsi region*, Stat. Coll. State. Service stat. Ukraine, ch. Exercise. stat. Chernivtsi region., Chernivtsi (in Ukr.).
11. The program of tourism development in Chernivtsi for 2017-1020 years. Decision of Chernivtsi City Council dated January 12, 2017, №531 (in Ukr.).
12. The program of tourism development in Chernivtsi region for 2016-2020 years. Decision of Chernivtsi Regional Council dated March 15, 2016, No. 20-4 / 16 (in Ukr.).
13. Chernivtsi Independent Information Agency "BukInfo". Chernivtsi remain a tourist attractable city. Available at: <http://bukinfo.com.ua> (in Ukr.).

УДК 332

Ю.Б. Чаплінський, к.е.н., доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

PEST-АНАЛІЗ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Анотація

У статті розглядаються складові елементи PEST-аналізу прикордонного регіону. На основі Стратегій розвитку Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської та Чернівецької областей на період до 2020 р. визначено, що основними групами факторів, які аналізуються при дослідженні макросередовища прикордонного регіону, є: political-legal – політико-правові, economic – економічні; social-cultural – соціально-культурні; technological – технологічні. Акцентовано увагу на вагомому впливі кожної із зазначених груп на розвиток прикордонної території. Визначено, що окремі фактори є унікальними для певних областей, а інші – спільними, що викликає необхідність їх аналізу, з метою дослідження впливу на розвиток регіону загалом. Узагальнено фактори, які притаманні окремим областям прикордонного регіону з метою подальшої розробки схеми порівняльних переваг регіону, схеми викликів регіону та схеми ризиків регіону як інструментів стратегічного управління територіями.

Ключові слова: PEST-аналіз, прикордонний регіон, політико-правові фактори, економічні фактори, соціально-культурні фактори, технологічні фактори.

Ю.Б. Чаплинский, к.э.н., доцент,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ,
г. Черновцы

PEST-АНАЛІЗ ПРИГРАНИЧНОГО РЕГІОНА

Аннотация

В статье рассматриваются составляющие элементы PEST-анализа пограничного региона. На основе стратегий развития Львовской, Ивано-Франковской, Закарпатской и Черновицкой областей на период до 2020 определено, что основными группами факторов, анализируемых при исследовании макросреды приграничного региона, являются: political-legal – политико-правовые, economic – экономические; social-cultural – социально-культурные; technological – технологические. Акцентируется внимание на существенном влиянии каждой из указанных групп на развитие приграничной территории. Определено, что отдельные факторы являются уникальными для определенных областей, а другие – совместными, что вызывает необходимость их анализа с целью исследования влияния на развитие региона в целом. Обобщены факторы, которые являются присущими отдельным областям приграничного региона с целью дальнейшей разработки схемы сравнительных преимуществ региона, схемы вызовов региона и схемы рисков региона, как инструментов стратегического управления территориями.

Ключевые слова: PEST-анализ, пограничный регион, политико-правовые факторы, экономические факторы, социально-культурные факторы, технологические факторы.

Постановка проблеми. PEST-аналіз дозволяє проаналізувати основні групи факторів впливу зовнішнього середовища на діяльність суб'єктів ринку (political-legal – політико-правові, economic – економічні; social-cultural – соціально-культурні; technological – технологічні) та визначити найважливіші з них. Ми провели PEST-аналіз прикордонного регіону на прикладі Карпатського, до складу якого входять Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька області. Він передбачає урахування стану та тенденцій розвитку регіону, актуальних проблемних питань галузей господарського комплексу та соціальної сфери, соціально-економічного аналізу розвитку за попередні роки, а також пропозицій, наданих до проекту Стратегій розвитку відповідних областей на період до 2020 року фахівцями різних галузей, експертами, науковцями, представниками влади, громадських організацій [1-4]. Завданням дослідження середовища є забезпечення підприємств регіону інформацією, що дозволить їм вчасно переорієнтуватись на реалізацію перспективного продукту і паралельно з цим отримувати достатній прибуток від своєї діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою дослідження функціонування прикордонних територій займалося достатньо багато вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких виділимо таких як: І. Бевз,

Н. Федяй, В. Кифяк, Ю. Королук, Г. Кулешова, В. Лучик, С. Лучик, О. Мілашовська, Н. Мікула, В. Борщевський, Т. Васильців. Зокрема, оцінка соціально-економічного розвитку регіонів України в докризовий та посткризовий періоди проведена в роботі [5]; реалістичний сценарій соціально-економічного розвитку прикордонного регіону (на прикладі Чернівецької області) розглянуто у [6]; особливості сценарного прогнозування соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів описані у науковій праці [7]; прикордонний регіон як об'єкт суспільно-географічних досліджень аналізується у [8], як об'єкт дослідження регіональної економіки – у [10]; методологія сценарного прогнозування соціального та економічного розвитку регіонів запропонована авторами у статті [9]. У той же час, неповною мірою систематизовано окремі фактори соціально-економічного розвитку Карпатського регіону.

Основною ціллю статті є узагальнення факторів соціально-економічного розвитку, які притаманні окремим областям прикордонного регіону, з метою подальшої розробки схеми порівняльних переваг регіону, схеми викликів регіону та схеми ризиків регіону як інструментів стратегічного управління територіями.

Виклад основного матеріалу. Основними політико-правовими (political-legal) факторами, що негативно впливають на розвиток регіону, визначено:

- політична нестабільність та зростання соціальної напруги в суспільстві у зв'язку з військовими діями на сході країни;
- нестабільність законодавчої та нормативно-правової бази;
- зарегульованість економіки, корупція в державних органах на всіх рівнях та пов'язаний з цим низький рівень довіри громадян до державних інститутів;
- привабливіші умови інвестицій в інших країнах, в т.ч. у суміжних країнах ЄС;
- гальмування проведення нагальних структурних соціальних та економічних реформ центральними органами влади;
- недостатній рівень транскордонного співробітництва регіону, незадовільна існуюча інфраструктура місцевих пунктів пропуску на кордоні;
- низький рівень зв'язків у системі «влада–наука–бізнес».

На жаль, у сучасних реаліях України практично відсутні політико-правові (political-legal) фактори, що здатні позитивно впливати на розвиток соціально-економічного стану регіону.

До основних економічних (economic) факторів, що здатні позитивно вплинути на розвиток регіону, входять:

- вигідне економіко-географічне розташування на перехресті магістральних шляхів Центральної, Південної та Східної Європи;
- високий рівень ділової активності та самоорганізації населення, відносно високий рівень розвитку малого та середнього бізнесу;
- інвестиційна привабливість регіону, успішний досвід функціонування СЕЗ;
- високий рівень диверсифікації сільського господарства;
- наявність сировинної бази для подальшої переробки сільськогосподарської продукції;
- наявність виробничої бази в галузях машинобудування та електроніки (особливо виробництво електричного устаткування, електронної та оптичної продукції);
- значний обсяг надходження коштів від трудових мігрантів з-за кордону;
- наявність кваліфікованих трудових ресурсів;
- достатньо розвинута інфраструктура готельно-ресторанного бізнесу у обласних центрах регіону, інших населених пунктах, що володіють рекреаційно-туристичною привабливістю;

До основних економічних (economic) факторів, що негативно впливають на розвиток регіону, віднесено:

- низький рівень залізничного сполучення окремих територій;
- низька якість управління у різних сферах;
- низький рівень середньомісячного наявного доходу у розрахунку на одну особу та середньомісячної номінальної заробітної плати, високий рівень безробіття;
- високий рівень дотаційності бюджетів всіх рівнів, незначні обсяги капітальних видатків у структурі місцевих бюджетів, значна адміністративна роздробленість територіальних громад регіону;
- диспропорції у розвитку територій та адміністративно-територіальних одиниць (особливо обласних центрів), депопуляція сільського населення;
- низький рівень кооперації у сфері промисловості та сільського господарства, відсутність замкнутого циклу виробництва продукції;
- низький рівень експортної орієнтованості товарів власного виробництва та висока інтервенція іноземних товарів, низький рівень внутрішніх та іноземних інвестицій;
- низька інвестиційна та інноваційна активність малого та середнього бізнесу, складний фінансовий стан підприємств, зменшення обсягів кредитів, наданих банками суб'єктам господарювання та населенню;
- низька питома вага промисловості у структурі економіки регіону, недостатній рівень завантаження виробничих потужностей, низький обсяг

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу порівняно з сусідніми регіонами;

- шоківі коливання курсу національної грошової одиниці, фінансова нестабільність, погіршення інвестиційного клімату в країні;

- зростання конкуренції на ринку високотехнологічної та інноваційної продукції з боку розвинених країн;

- недостатність власних фінансових ресурсів у господарюючих суб'єктів, а також ускладнення запозичення коштів на прийнятних умовах;

- недостатнє державне фінансування закладів освіти, науки, культури, охорони здоров'я, житлово-комунального та дорожнього господарства.

Серед основних соціально-культурних (social-cultural) факторів, що позитивно впливають на розвиток регіону, виявлено:

- традиції розвитку торгівлі;

- висока густота (компактність проживання) населення (окрім гірських районів);

- значний науковий потенціал, наявність наукових кадрів та наукових розробок;

- розвинута мережа навчальних закладів;

- значний туристичний історико-культурний та природно-рекреаційний потенціал;

- багатий природно-заповідний фонд;

- значна частка екологічно чистих територій.

До основних соціально-культурних (social-cultural) факторів, що негативно впливають на розвиток регіону, входять:

- невідповідність освітніх послуг потребам регіонального ринку праці, брак кадрів робітничих професій;

- недостатньо розвинена матеріально-технічна база наукових, навчальних, дошкільних навчальних закладів, культурних та соціальних установ;

- недостатній рівень і якість надання соціальних і медичних послуг, недостатня забезпеченість медичних закладів сучасною лікувально-діагностичною технікою і устаткуванням та якісними медикаментами;

- неналежний стан багатьох об'єктів історико-архітектурної спадщини;

- забруднення територій стихійними сміттєзвалищами;

- виникнення надзвичайних ситуацій природного (паводки, зсуви, селі, ерозії) та техногенного характеру, зокрема внаслідок нераціонального використання природних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку Закарпатської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2015/05/Strategiya.pdf

2. Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.if.gov.ua/files/SP_IF_oblast_4.pdf

3. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf

4. Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.bukoda.gov.ua/sites/default/files/doc/PDF/proekt_strategiyi_rozvitku_oblasti_2020.pdf

5. Бевз І. А. Оцінка соціально-економічного розвитку регіонів України в докризовий та посткризовий періоди / І. А. Бевз, Н. О. Федяй // Ефективна економіка. – 2013. – №7. – С. 89-103.

6. Кифяк В. Ф. Реалістичний сценарій соціально-економічного розвитку прикордонного регіону (на прикладі Чернівецької області) / В. Ф. Кифяк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2016. – Вип. I (61). Економічні науки. – С. 77-86.

7. Королюк Ю. Г. Особливості сценарного прогнозування соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів / Ю. Г. Королюк // Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». – 2015. – № 10.

8. Кулешова Г. Прикордонний регіон як об'єкт суспільно-географічних досліджень [Електронний ресурс] / Г. Кулешова // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіональний збірник наукових праць. – 2008. – №5. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Chseg/2008_5/Kuleshova.pdf

9. Лучик В. Є. Методологія сценарного прогнозування соціального та економічного розвитку регіонів / В. Є. Лучик, С. Д. Лучик // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип. III (59). Економічні науки. – С. 40-52.

10. Мілашовська О. І. Прикордонний регіон як об'єкт дослідження регіональної економіки / О. І. Мілашовська // Ефективна економіка. – 2010. – № 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_3_25

11. Проблеми розвитку транскордонного співробітництва України в умовах розширеного ЄС : Монографія / За ред. д.е.н., проф. Н. Мікули, к.е.н., доц. В. Борщевського, к.е.н. Т. Васильціва. – Львів: Ліга Прес, 2009. – 436 с.

Iurii Chaplinskyi, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE, Chernivtsi

PEST-ANALYSIS OF CROSS-BORDER REGIONS

Summary

The components of PEST-analysis of cross-border region were analyzed in the article. Based on the strategies of Lviv, Ivano-Frankivsk, Zakarpattia and Chernivtsi regions for the period to 2020 it was identified the main groups of factors analyzed in the study of macro sphere of cross-border region are: political-legal, economic; social-cultural technological and accentuated attention to the significant impact of each of these groups in the development of border areas. It was determined that some factors are unique to certain areas, while the others are common which causes the necessity of their analysis with the aim to study the impact on the development of the region. Factors that are inherent in certain areas of cross-border region to further

development of the scheme of comparative advantages of the region, challenges and risks circuit diagrams of the regions, and strategic management tools of the territories have been under the consideration.

Keywords: PEST-analysis border region, political and legal factors, economic factors, socio-cultural factors, technological factors.

References:

1. The official site of Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine (2015). Strategy for the development of Zakarpatskyi region up to 2020. Available at: http://dfr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2015/05/Strategiya.pdf. (in Ukr.)
2. The official website of the Ivano-Frankivsk Regional State Administration (2014). Strategy for the development of Ivano-Frankivsk region up to 2020. Available at: http://www.if.gov.ua/files/SP_IF_oblast_4.pdf. (in Ukr.)
3. The official site of Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine (2016). Strategy for the development of Lviv region up to 2020. Available at: http://dfr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf. (in Ukr.)
4. The official website of the Chernivtsi Regional State Administration (2015). Strategy for the development of Chernivtsi region up to 2020. Available at: http://www.bukoda.gov.ua/sites/default/files/doc/PDF/proekt_strategiyi_rozvitku_oblasti_2020.pdf. (in Ukr.)
5. Bevz, I.A., Fediaj, N.O. (2013). Assessment of socio-economic development of regions of Ukraine in the pre-crisis and post-crisis period. *Efektivna ekonomika [Effective economics]*, vol. 7, pp. 89-103 (in Ukr.)
6. Kyfiak, V.F. (2016). Realistic scenario of social and economic development of the border region (for example, Chernivtsi region). *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Institute of Trade and Economic]*, vol. I (61), pp. 77-86 (in Ukr.).
7. Koroliuk, Yu.G. (2015). Features of scenario forecasting of social and economic development of border regions. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok» [Electronic scientific special edition «Public Administration: Improvement and Development»]*, vol. 10 (in Ukr.).
8. Kulieshova, H. (2008). Border region as an object of socio-geographical research. *Chasopys sotsial'no-ekonomichnoi heohrafii [Journal of Socio-Economic Geography]*, vol. 5. Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Chseg/2008_5/Kuleshova.pdf (in Ukr.).
9. Luchyk, V.Ye., Luchyk, S.D. (2015). Methodology of scenario forecasting of social and economic development of regions. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Institute of Trade and Economic]*, vol. III (59), pp. 40-52 (in Ukr.).
10. Milashovska O. I. (2010). Border region as an object of study of a regional economy. *Efektivna ekonomika [Effective economy]*, vol. 3. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_3_25 (in Ukr.).
11. Mikula N., Borschevs'kyj V., Vasyl'tsiv. T. (2009). *Problemy rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrainy v umovakh rozshyrenoho YeS. [Problems of development of cross-border cooperation of Ukraine in the conditions of the enlarged EU]*, Liga-pres, Lviv, 436 p. (in Ukr.).

